

ОТГОВОР
на въпроси, препоръки и критични бележки от научното жури

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” в професионално направление 3.1. ”Социология, антропология и науки за културата”, за нуждите на секция ”Публични политики и социални промени” към ИФС–БАН, обявен в ДВ, бр. 89/12.11.2019г.

от гл. ас. д-р Венета Кръстева Петрунова

Уважаема доц. Желязкова, Председател на Научното жури,
Уважаеми членове на Научното жури,

Приемете моята огромна признателност за това, че се ангажирахте с оценка на моята работа. Дължа ви благодарност за задълбочения преглед на представените от мен трудове. От сегашна гледна точка мога убедено да заявя, че преминаването през процедура на рецензиране е не само полезно, но и нужно за всеки един изследовател. Полезно е, защото критичните бележки, препоръки и повдигнати въпроси дават възможност за самооценка, която да доведе до бъдещото ми развитие като учен. От друга страна, положителните мнения ми дават увереност и ме стимулират да полагам още повече усилия, за да оправдая дадената висока оценка и изразената от вас подкрепа.

Дълбоко ценя позитивната рецензия на проф. Мария Стоянова за това, че така категорично откроява мои постижения и приноси в различните тематични полета, в които работя. Радвам се, че препоръката на проф. Стоянова съвпада и с моите намерения да продължа изследванията на младежите в България, но вече в сравнителен план – европейски и регионален. Още повече, че първоначалните ми намерения бяха да включа в хабилитационния труд част, в която сравнявам ситуацията на българските млади хора с такива от други европейски държави, тъй като емпиричният материал (дълбочинни интервюта от повече от 10 европейски държави) позволява това.

Напълно съм съгласна, че не само в социологията, но и изобщо във всяка една област в науката и в обществото, интердисциплинарността трябва да се приема като неизбежна. В днешния бързоразвиващ се и взаимосвързан свят, ако не прилагаме методи и знание от различни дисциплини, едва ли ще достигнем до задълбочено познаване на изследваните проблеми, а още по-малко до устойчиво във времето решение или познание.

Последният коментар на проф. Стоянова – за бъдеща работа със студенти, докторанти и млади изследователи, насочва всъщност към един от основните и много важни аспекти на професионалното израстване. А именно, че то е свързано не само с трупане на титли, но и с активен ангажимент към по-младите, към предаване на опит, знания и подкрепа на тези, които имат желание да се развиват в науката.

Рецензията на проф. Духомир Минев е особено важна за мен, защото начинът, по който анализира работата ми, позволява да видя елементи в нея, които самата аз не съм извела експлицитно. А това е важно, защото ми дава насоки за нови и по-задълбочени анализи на изследваните от мен въпроси. Изключителна ценна е препоръката на проф. Минев да се изследва връзката между стремежите на младите хора за постижения и изява и легитимните възможности, които имат, за да ги осъществят. Тук ми се струва, че трябва да се обърне внимание на напрежението между изискванията, налагани така агресивно в съвременния свят да имаш, да можеш, да притежаваш и в същото време ограниченият достъп за голяма част от хората до ресурси за постигане на тези цели. Следвайки идеята за фрагментация на младежката група, интересно и важно би било, да се проучи кои групи млади хора какви средства използват, за да осъществят своите желания.

Особено ценно за мен е становището на проф. Пепка Бояджиева. Радвам се, че тя е оценила положително анализа на връзката образование-потребности на пазара на труда и критиките ми към образователната система и реформите в нея, тъй като съм убедена (и в ролята ми на изследовател, и в ролята ми на родител на ученик), че тази тема е важна и трябва да бъде дискутирана в научните и в по-широките обществени среди в България. Благодаря на проф. Бояджиева за препоръките! Напълно съм съгласна, че в бъдещата ми работата трябва да се постарая да включа най-новите теоретични парадигми и идеи за анализ на емпирични зависимости и идентифицирани социални проблеми. Вярвайки, че ученето и натрупването на умения и знания (особено в днешния бързо променящ се свят) представляват един постоянен процес, ще продължа да полагам усилия, за да съм запозната и да прилагам в работата си най-новите концепции и теории. В тази връзка съм напълно съгласна, че използването на софтуерни програми за анализ на качествени данни, ще допринесе за повишаване качеството на анализите ми.

Благодаря на проф. Румяна Стоилова за положителното становище и за това, че конкретно посочва аспектите, които се нуждаят от допълнително прецизиране и по-нататъшни изследвания. Това определено ще подпомогне бъдещата ми работа. Съгласна съм със становището ѝ, че закрепването в ниско платени и ниско квалифицирани позиции в дадена организация е въпрос, който трябва да се анализира отделно, тъй като е многоизмерен феномен, резултат от различни фактори. Със сигурност проследяването за един по-дълъг период от време на пиковите и спадовете в несигурната заетост в българските условия, е важно от социологическа гледна точка и си заслужава да се положат усилия в тази посока. Това до голяма степен е свързано и с по-задълбочено анализиране на политическите решения, довели до де-индустриализация на българската икономика и до по-широките ефекти от нея. Категорично приемам бележката, че ефектите от прехода към услуги за младите хора, влизащи в пазара на труда в периода 2008-2018 г., се нуждае от по-нататъшно изследване и прецизиране, тъй като съм убедена, че оценката на осъществяваните политики и свързаните с тях мерки са неизменна част от политическия процес и неговите ефекти.

Благодаря на проф. Валентина Миленкова за високата оценка, която дава на моята работа и за изразеното от нея положително становище за текстовете, с които участвам в конкурса. Напълно съм съгласна с препоръката да се проследи ролята на неправителствения сектор като скрит ресурс за справяне с трудовата несигурност. В действителност информация от интервютата с младежи, които са имали възможност да участват в дейности, предлагани и организирани от организации от гражданския сектор, потвърждават значимото влияние, което са оказали върху живота на младите хора. Тук трябва да се включи и важното място на доброволчеството, което за съжаление в България не е толкова силно развито, но в интервюта на младежи от други европейски държави показва, че тези дейности имат положителен ефект върху хора без работа или в несигурна трудова ситуация.

Въпросът за социалната ангажираност на БПЦ е много важен и вълнува българското общество. Въпреки че процесът на секуларизация неминуемо е оказал влияние и върху Православната църква, тя все пак остава много по-отдалечена от изискванията на деня отколкото Католическата църква. Именно тази насоченост към себе си и запазването на дистанция от света е причина много автори да обвинят Православната църква в „бягство от света“. Това не означава, че свещениците в Православната църква не откликват на въпросите и потребностите на хората. Църквата не забравя за физическите нужди и потребности на хората, но нейните свещеници учат своите миряни на това, че тези потребности са далеч зад духовните ценности, които трябва да ги водят в делата им. Може да се каже, че БПЦ не игнорира социалните проблеми в обществото, но подхожда към тях по по-различен начин, който в днешния модерен свят не винаги е приеман като достатъчен и адекватен на потребностите на хората.

Признателна съм на доц. Сийка Ковачева за високата оценка на моята работа и благодаря за позитивните коментари и подкрепата. Напълно съм съгласна, че е много важно да се изследват различията вътре в самата група на младежите, определени като отпаднали от пазара на труда. От изключително значение е да се обърне повече внимание на различните групи уязвими младежи, каквито са младите хора със специални потребности, на такива, израснали без родители (включително и такива, които имат родители, но работят в чужбина, т.нар. скайп поколение), на хора, живеещи в слаборазвити райони и т.н. Факт е обаче, че програмите и мерките на пазара на труда, насочени специално към хора и младежи със специфични потребности са твърде малко. Те са третиращи по-скоро като субекти на социално подпомагане, но не и като потенциални участници в пазара на труда. Като тук е добре да уточня, че е важно да се обсъжда не само въпросът как хората могат да са полезни на работодателите, а и това как самата работа може да допринесе за благосъстоянието на хората със специални потребности и за общността като цяло.

Благодарна съм на доц. Желязкова за цялостната подкрепа и за високата оценка, която прави за мен като изследовател! Приемам с признателност отправените от нея препоръки за бъдещата ми работа. И двата аспекта – идентифицирането на дългосрочни

(исторически) тенденции в динамиката на съответното явление и търсенето на взаимното влияние на публични политики в различни области – са предпоставка за разкриване на значими социални проблеми и дават възможност за получаване на резултати с голямо, както научно, така и обществено значение.

В заключение, бих искала още веднъж да изкажа своята благодарност към всеки един от членовете на уважаемото жури за положителните рецензии и становища за моята работа. Това ми дава увереност да продължавам по пътя, който съм поела, спазвайки изследователската почтеност и професионалната отговорност, която виждате в мен. От тук нататък се ангажирам с това да оправдая вашите очаквания и препоръки, като положа още усилия за задълбочаване и усъвършенстване на моите научни познания и компетентности. Надявам се по този начин да допринеса и за развитието, както на българската социологическа общност, така и за още по-доброто име на ИФС-БАН.

февруари 2020

гр. София

С уважение:

Венета Кръстева